

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 10.1.2007
KOM(2007) 1 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉ RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

ENERGETICKÁ POLITIKA PRO EVROPU

{SEK(2007) 12}

OBSAH

1.	Výzvy	3
1.1.	Udržitelnost	3
1.2.	Zabezpečení dodávek	3
1.3.	Konkurenceschopnost	4
2.	Strategický cíl pro energetickou politiku Evropy	5
3.	Akční plán	5
3.1.	Vnitřní trh s energií	6
3.2.	Solidarita mezi členskými státy a zabezpečení dodávek ropy, zemního plynu a elektřiny	11
3.3.	Dlouhodobý závazek na snižování skleníkových plynů a systém EU pro obchodování s emisemi	12
3.4.	Náročný program pro opatření v oblasti energetické účinnosti na úrovni Společenství, na vnitrostátní, místní a mezinárodní úrovni	12
3.5.	Dlouhodobější cíl v oblasti energie z obnovitelných zdrojů	13
3.6.	Evropský strategický plán pro energetické technologie	15
3.7.	Jak v budoucnu dosáhnout využívání fosilních paliv s nízkými emisemi CO ₂	16
3.8.	Budoucnost jaderné energetiky	17
3.9.	Mezinárodní energetická politika aktivně hájící zájmy Evropy	18
3.10.	Účinné monitorování a podávání zpráv	20
4.	Návazné kroky	21

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉ RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

ENERGETICKÁ POLITIKA PRO EVROPU

„Za tímto účelem se ministři dohodli na těchto cílech: ... poskytnout evropským ekonomikám více energie za nižší cenu ...“.

Messinská deklarace, 1955

1. VÝZVY

Každodenní život se v Evropě bez energie neobejde. Avšak zdá se, že skončila doba, kdy Evropa měla k dispozici levnou energii. S problematikou změny klimatu, narůstající závislosti na dovozech a vyšších cen energií se potýkají všechny členské státy EU. Vzájemná závislost členských států EU na poli energetiky, jakož i v mnoha dalších oblastech se zvyšuje: výpadek proudu v jedné zemi má okamžitý vliv v dalších zemích.

K zajištění udržitelné, zabezpečené a konkurenceschopné energie je potřeba, aby Evropa jednala právě teď, a to společně. V tomto ohledu by se EU vrátila ke svým kořenům. Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli z roku 1952 a Smlouva o Euratomu z roku 1957 jsou vyjádřením skutečnosti, že zakládající členské státy spatřovaly v oblasti energetiky potřebu společného přístupu. Od té doby se trhy s energií a geopolitické souvislosti značně změnily, avšak potřeba jednání na úrovni EU je naléhavější než kdy jindy. Bez ní bude rovněž obtížnější dosáhnout cílů EU v jiných oblastech, jako je např. lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost či rozvojové cíle tisíciletí. Je potřeba, aby nová evropská energetická politika byla náročná, konkurenceschopná a dlouhodobá – a aby byla přínosem pro všechny Evropany.

1.1. Udržitelnost

Energie se z 80 % podílí na všech emisích skleníkových plynů v EU¹ je hlavní příčinou změny klimatu a z velké části též znečištění ovzduší. EU se zavázala, že se touto otázkou bude zabývat – snížením emisí skleníkových plynů v EU a celosvětově, a to tak, aby se globální teplota ve srovnání s úrovní před průmyslovou revolucí nezvýšila o více než 2°C. Při zachování současné energetické politiky a dopravní politiky by se však do roku 2030 emise CO₂ v EU zvýšily přibližně o 5 % a globální emise o 55 %. Současné energetické politiky v EU nemají udržitelný charakter.

1.2. Zabezpečení dodávek

Čím dál více narůstá závislost Evropy na dovážených uhlovodících. Za stávajících podmínek výrazně vzroste do roku 2030 závislost EU na dovezené energii, z dnešního 50% podílu na celkové spotřebě energie v EU na 65 %. Pokud jde o závislost na dovozech zemního plynu, očekává se do roku 2030 zvýšení z 57 % na 84 %, u ropy se očekává nárůst z 82 % na 93 %.

¹ Zdroj – Evropská agentura pro životní prostředí. Další údaje pocházejí od Evropské komise, není-li uvedeno jinak.

Z toho plynou politická a hospodářská rizika. Globální zdroje energie se nacházejí pod velmi silným tlakem. Podle prognóz Mezinárodní agentury pro energii (IEA) vzroste do roku 2030 globální poptávka po ropě o 41 %. Není jasné, jak budou moci dodávky s touto poptávkou udržet krok: Agentura IEA ve své Světové energetické prognóze na rok 2006 uvedla, že je „obzvláště nejisté, zda hlavní výrobci ropy a zemního plynu budou schopni a ochotni navýšit investice, aby tak uspokojili narůstající globální poptávku“.² Nebezpečí výpadku v zásobování proudem narůstá.

Navíc ještě nejsou zavedeny mechanismy k zajištění solidarity mezi členskými státy v případě energetické krize a několik členských států je z velké části nebo zcela závislých na jediném dodavateli zemního plynu.

Vezme-li se zároveň v úvahu současný vývoj, poptávka po elektřině se v EU ročně zvyšuje přibližně o 1,5 %. Byť by byla zavedena účinná politika v oblasti energetické účinnosti, budou v průběhu následujících 25 let jen ve výrobě nezbytné investice ve výši řádově 900 miliard EUR. S cílem umožnit nezbytné dlouhodobé investice a k tomu, aby ceny pro uživatele byly konkurenceschopné, je nezbytná předvídatelnost a účinné vnitřní trhy se zemním plynem a elektřinou. Ty ještě nejsou zavedeny.

1.3. Konkurenceschopnost

EU je čím dál více vystavena účinkům volatility cen a cenového nárůstu na mezinárodních trzích s energií a důsledkům postupující koncentrace zásob uhlovodíků v rukou omezeného počtu subjektů. Možné dopady tohoto vývoje jsou značné: Pokud by se například v roce 2030 cena ropy zvýšila na 100 USD za barel, celková cena za dováženou energii ve státech EU-27 by se zvýšila přibližně o 170 miliard EUR, což by představovalo roční nárůst o 350 EUR pro každého občana EU³. Z tohoto převodu jmení by EU vytěžila jen velmi málo pracovních míst.

Budou-li zavedeny správné politické a legislativní rámce, vnitřní trh s energií by mohl přispívat ke spravedlivým a konkurenceschopným cenám za energie a energetickým úsporám, jakož i k vyšším investicím. Všechny podmínky, jak toho dosáhnout, ještě však nejsou splněny. Občané a hospodářství EU tak nemohou využívat všech výhod, které plynou z liberalizace energetického odvětví. Na podporu nezbytných investic do elektroenergetiky je v oblasti omezování uhlíku zapotřebí delšího časového horizontu.

Díky zvýšení investic zejména do energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů by měla být vytvořena pracovní místa a tyto investice by v EU měly vést k inovacím a znalostní vytváření ekonomiky. Evropská unie již má v celosvětovém měřítku nejlepší výsledky v oblasti obnovitelných technologií, které vykazují obrat 20 miliard EUR a zaměstnávají 300 000 lidí⁴. Má možnost být motorem rychle rostoucího globálního trhu nízkouhlíkových technologií v energetice. V oblasti využití energie větru například připadá na společnosti v EU 60% podíl na celosvětovém trhu. Díky odhodlání zastávat vedoucí pozici v celosvětovém boji proti změně klimatu má Evropa příležitost udávat směr globálního

² Světová energetická prognóza agentury IEA na rok 2006.

³ Předpokládaný směnný kurz dolaru 1,25 USD za 1 EUR a při srovnání s cenou ropy 60 USD (vyjádřeno hodnotou dnešních peněz) v roce 2030.

⁴ Evropská rada pro obnovitelné zdroje energie – „Cíle energie z obnovitelných zdrojů pro Evropu: 20 % do roku 2020“.

výzkumného programu. Měly by být k dispozici všechny možnosti k zajištění vývoje vznikajících technologií.

Zároveň je ve všech fázích návrhů a provádění jednotlivých opatření potřeba zohlednit sociální rozměr energetické politiky Evropy. Tato politika by z dlouhodobého hlediska měla celkově přispět k růstu a pracovním příležitostem v Evropě a může mít značný vliv na některé produkty a postupy, jež jsou předmětem mezinárodního obchodu, zejména v energeticky náročných odvětvích.

2. STRATEGICKÝ CÍL PRO ENERGETICKOU POLITIKU EVROPY

Základ evropské energetické politiky sestává ze tří pilířů: boj proti změně klimatu, omezování vnější zranitelnosti EU, pokud jde o dovozy uhlovodíků, a podpora růstu a pracovních míst, což umožní zabezpečeným způsobem poskytovat dostupnou energii spotřebitelům.

Komise s ohledem na mnohé připomínky v průběhu konzultací k příslušné zelené knize⁵ v tomto strategickém přezkumu energetiky navrhuje, aby se evropská energetická politika opírala o tyto oblasti:

- Cíl EU při mezinárodních vyjednáváních omezit do roku 2020 emise skleníkových plynů ve vyspělých zemích o 30 % ve srovnání s rokem 1990. Dále je nutné snížit celosvětové emise skleníkových plynů v roce 2050 ve srovnání s rokem 1990 až o 50 %, což předpokládá snížení v průmyslových zemích do roku 2050 o 60–80 %.
- Okamžitý závazek EU dosáhnout do roku 2020 v každém případě alespoň 20% snížení emisí skleníkových plynů ve srovnání s rokem 1990.

Tyto oblasti představují ústřední součást sdělení Komise „*Omezení světové změny klimatu na dva stupně Celsia – Politické možnosti EU a světa do roku 2020 a na další období*“⁶.

Splnění závazku EU ihned jednat ve věci skleníkových plynů by mělo představovat ústřední požadavek nové evropské energetické politiky ze tří důvodů: i) emise CO₂ z energií se na emisích skleníkových plynů v EU podílejí ze 80 %, ke snížení emisí je proto třeba snížit spotřebu energie a využívat čistší, místně vyráběnou energii, ii) omezování silících dopadů volatility a cen ropy a zemního plynu na EU a iii) zlepšení konkurenceschopnosti trhu EU s energií a podněcování inovačních technologií a vzniku pracovních míst.

Tento strategický cíl společně s konkrétními opatřeními stanovenými níže, jejichž prostřednictvím se má cíl uplatnit, představují těžiště nové **evropské energetické politiky**.

3. AKČNÍ PLÁN

K dosažení strategického energetického cíle je proto potřeba ekonomiku Evropy přeorientovat tak, aby byla vysoce energeticky účinná a produkovala nízké hodnoty CO₂,

⁵ Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii, KOM(2006) 105 v konečném znění, 8.3.2006; pracovní dokument útvarů Komise, Souhrnná zpráva o analýze diskuzí k zelené knize „Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii“, SEK(2006) 1500.

⁶ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu, KOM(2007) 2.

čehož se dosáhne podporou **nové průmyslové revoluce**, urychlováním přechodu na růst pomocí nízkouhlíkových technologií a během let výrazným zvyšováním objemu energie s nízkými emisemi vyráběné a využívané místně. Úkolem je toto provést při co nejvyšších přínosech z konkurenceschopnosti pro Evropu a s co nejmenšími náklady.

Díky stávajícím opatřením v oblastech jako např. elektrická energie z obnovitelných zdrojů, biopaliva, energetická účinnost či vnitřní trh s energií se podařilo dosáhnout významných výsledků, tato opatření však postrádají soudržnost nezbytnou k zajištění udržitelnosti, zabezpečení dodávek a konkurenceschopnosti. Všechny odpovědi neposkytne ani jeden prvek politiky samostatně – je nutné, aby byly pojaty společně jako celek. Je nutné, aby se k energetické politice přistupovalo z mnoha různých oblastí politiky. Je například potřeba, aby se výše zmíněný sociální rozměr energetické politiky Evropy zohlednil ve všech fázích navrhování a provádění jednotlivých opatření⁷, a bude nezbytné na podporu energetických cílů EU více využívat potenciálu oceánů a moří pro výrobu energie a diverzifikovat trasy a způsoby energetických dodávek⁸. Pro členské státy je prvním krokem schválení strategického výhledu a akčního plánu na příští tři roky: jasně se při tom zaměří na to, aby pokročily v úsilí vytvořit mezinárodní uskupení vyspělých zemí s minimálním cílem do roku 2020 snížit celosvětové emise skleníkových plynů o 30 %, a výrazně přispěly ke snížení emisí skleníkových plynů v EU o 20 % do roku 2020. Toto úsilí se bude opírat o pečlivé sledování a podávání zpráv o pokroku, jakož i o účinnou výměnu osvědčených postupů a pokračující průhlednost – prostřednictvím pravidelné prezentace aktualizovaného strategického přezkumu energetiky ze strany Komise.

Opatření popsaná níže nejen umožní EU vykročit směrem k cíli stát se znalostní ekonomikou využívající energii s nízkým obsahem uhlíku, ale zároveňlepší zabezpečení dodávek a budou se stále více podílet na zlepšování konkurenceschopnosti.

3.1. Vnitřní trh s energií

Skutečný vnitřní trh s energií je nepostradatelný, mají-li být splněny všechny tři úkoly Evropy v oblasti energetiky:

- **Konkurenceschopnost:** Díky konkurenčnímu trhu se sníží náklady pro občany a společnosti a podnítí se energetická účinnost a investice.
- **Udržitelnost:** Konkurenční trh je nezbytný pro účinné používání hospodářských nástrojů, včetně řádného fungování systému obchodování s emisemi. Provozovatelé přenosových soustav navíc musejí mít zájem na podpoře propojování tepla a energie z obnovitelných zdrojů, technologií pro kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie a malých produkčních jednotek, na podněcování inovací a na povzbuzování menších společností a jednotlivců, aby zohlednili jiné než konvenční dodávky.
- **Zabezpečení dodávek:** Účinně fungující a konkurenceschopný vnitřní trh s energií může přinášet výrazné výhody, pokud jde o zabezpečení dodávek, a vysokou úroveň veřejných služeb. Účinné oddělení sítí od konkurenceschopných oblastí podnikání v oblasti elektřiny a zemního plynu vede ke skutečným pobídkám pro společnosti, aby investovaly do nové

⁷ Sdělení Komise o restrukturalizaci ze dne 31. března 2005, KOM(2005) 120.

⁸ Sdělení Komise Směrem k budoucí námořní politice Unie: *Evropská vize pro oceány a moře*, KOM(2006) 275.

infrastruktury, propojovacích kapacit a nové výrobní kapacity, a tím předcházely výpadkům dodávek a zbytečným rychlým cenovým nárůstům. Díky skutečnému jednotnému trhu se podporuje rozmanitost.

EU již přijala řadu opatření⁹, jimiž hodlá vytvořit vnitřní trh s energií, aby se všichni spotřebitelé v EU, ať už občané či podniky, mohl skutečně rozhodnout, aby byly vytvořené nové obchodní příležitosti a více se uplatňoval přeshraniční obchod.

Ze sdělení o vnitřním trhu s energií¹⁰ a ze závěrečné zprávy o odvětvovém šetření k hospodářské soutěži¹¹ vyplývá, že stávajícími předpisy a opatřeními těchto cílů ještě dosaženo nebylo. Zdá se, že vzhledem k tomu, že se situace nevyvíjí žádoucím způsobem, ukládají členské státy všeobecné limity na ceny elektřiny a zemního plynu. Tyto cenové limity mohou – v závislosti na výši a na tom, zda jsou všeobecné povahy – narušit fungování vnitřního trhu s energií; potlačují se jimi pak i cenové signály, které by naznačovaly, že je zapotřebí nová kapacita, což vede k nedostatečným investicím a budoucím problémům v dodávce. V této situaci mohou ztěžovat i pozice subjektů, které nově vstupují na trh, včetně těch, které nabízejí čistou energii.

S ohledem na mnohé připomínky v průběhu konzultací k zelené knize má Komise za to, že není možné, aby tato situace přetrvávala. Nyní je nutné přijmout ucelenou řadu opatření s cílem vytvořit během tří let evropskou distribuční soustavu pro zemní plyn a elektřinu a skutečně konkurenceschopný celoevropský trh s energií.

Ke splnění uvedeného cíle Komise stanovila tyto požadavky:

3.1.1. Oddělování sítí

Zpráva o vnitřním trhu a odvětvové šetření poukazuje na nebezpečí, které plyne z diskriminace a zneužívání postavení, pokud společnosti kontrolují energetické sítě a též výrobu nebo prodeje, z ochranných opatření na vnitrostátních trzích a snah bránit hospodářské soutěži. Taková situace rovněž vede k tomu, že vertikálně integrované společnosti odpovídajícím způsobem neinvestují do vlastních sítí, vzhledem k tomu, že čím více zvyšují kapacitu sítí, tím více sílí hospodářská soutěž na jejich „domovském trhu“, a tím se snižuje tržní cena.

Komise má za to, že pro nápravu lze vzít v úvahu dvě možnosti: plně nezávislý provozovatel systému (vertikálně integrovaná společnost zůstává vlastníkem majetku ve vztahu k sítím a je příjemcem regulovaných výnosů z něho, ale neodpovídá za jejich provozování, údržbu či vývoj) nebo oddělení vlastnictví sítí (společnosti, které kontrolují sítě, jsou zcela oddělené od výrobních a distribučních společností)¹².

⁹ Patří sem druhá směrnice o otevření trhu, nařízení zaměřená na harmonizaci technických norem nezbytných ke skutečnému fungování přeshraničního obchodu a směrnice o zabezpečení dodávek.

¹⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o výhledech pro vnitřní trh se zemním plynem a elektřinou, KOM (2006) 841.

¹¹ Sdělení Komise „Odvětvové šetření podle článku 17 nařízení 1/2003 na trzích se zemním plynem a elektřinou (závěrečná zpráva)“, KOM (2006) 851.

¹² Tato situace již v oblasti elektřiny existuje v Dánsku, Finsku, Itálii, Nizozemsku, Portugalsku, Rumunsku, Slovinsku, Španělsku, Švédsku a ve Spojeném království. V oblasti zemního plynu platí v Dánsku, Nizozemsku, Portugalsku, Rumunsku, Španělsku, Švédsku a ve Spojeném království. Oddělený provozovatel přenosové soustavy je zároveň majitelem sítě.

Z hospodářských poznatků vyplývá, že oddělování vlastnictví sítí je neúčinnějším prostředkem k tomu, aby uživatelé energie měli volbu, a k povzbuzení investic. Je to dáno tím, že u samostatných společností, které kontrolují sítě, se neprojeví zájmy v oblasti dodávek / výroby, pokud jde o investiční rozhodnutí. Stejně tak se tím zabrání příliš podrobným a složitým regulačním opatřením a nepřiměřenému administrativnímu zatížení.

Přístup, který počítá s nezávislými provozovateli systému, by byl krokem vpřed ve srovnání se současnou situací, ale vyžadoval by detailnější, preskriptivní a nákladná regulační opatření a byl by méně účinný při řešení chybějící motivace k investicím do sítí.

Navíc je nutné přezkoumat ustanovení ohledně oddělování distribučních činností – podle nich se v současné době na distribuční podniky s méně než 100 000 zákazníky nevztahuje většina požadavků týkajících se oddělování sítí.

3.1.2. Účinná regulace

Zprv je nutné, aby pravomoci a nezávislost energetických regulačních orgánů byly harmonizovány na základě největšího, nikoli nejmenšího společného jmenovatele v EU. Zadruhé jim musí být svěřen nejen úkol podporovat účinný rozvoj svého vnitrostátního trhu, ale také podporovat rozvoj vnitřního trhu s energií.

Navíc je nutné harmonizovat technické normy nezbytné pro účinné fungování přeshraničního obchodu. Dosavadní pokrok zdaleka nebyl dostatečný. Vytvoření evropské skupiny evropských regulačních orgánů pro elektroenergetiku a plynárenství (ERGEG) a nařízení v oblasti elektřiny a zemního plynu nezabezpečily požadovanou kontrolu. Většina souvisejících technických norem zůstává v různých členských státech různá, což vytváří překážky přeshraničnímu obchodu, nebo takový obchod dokonce vůbec není možný. Za úvahu stojí tři hlavní možnosti:

- **Postupné rozvíjení současného přístupu:** Posílení spolupráce mezi vnitrostátními regulačními orgány zejména požadavkem, aby členské státy předložily vnitrostátním regulačním orgánům cíl Společenství, a zavedení systému, ve kterém by Komise revidovala některá rozhodnutí vnitrostátních regulačních orgánů, která mají vliv na vnitřní trh s energií¹³.
- **Evropská síť nezávislých regulačních orgánů („ERGEG+“):** V rámci tohoto mechanismu bude úloha skupiny ERGEG formalizována a měla by se pověřit strukturalizací závazných rozhodnutí pro regulační orgány a příslušné subjekty trhu, jako jsou např. provozovatelé sítí, energetické burzy, výrobci energie, o některých přesně určených technických otázkách a mechanismech, které se týkají přeshraničních otázek. Bylo by zde v nezbytných případech potřeba vhodného zapojení Komise, aby byl náležitě zohledněn zájem Společenství.
- **Zřídil by se nový, společný subjekt na úrovni Společenství.** Zejména by mu byla svěřena odpovědnost přijímat jednotlivá rozhodnutí týkající se trhu s elektřinou a zemním plynem

¹³ Jak je uvedeno výše, toto vychází z přístupu již používaného v odvětví elektronických komunikací a ve vztahu k výjimkám pro přístup třetích stran k nové infrastruktuře zemního plynu a elektřiny.

v EU, kam by spadaly regulativní a technické otázky související s umožněním skutečného přeshraničního obchodu¹⁴.

Oddělování sítí a regulativní předpisy jsou navzájem provázané. V případě trhů, kde zcela neproběhlo oddělení vlastnictví, je potřeba detailnějších, složitých a preskriptivních regulačních opatření. Z takové situace vyplývá nutnost, aby pro předcházení diskriminaci disponovaly vnitrostátní regulační orgány zejména pádnějšími a administrativně náročnějšími pravomocemi. Tím však, že bez oddělení vlastnictví sítí chybí motivace k odpovídajícím investicím do vlastních sítí, se v žádném případě regulační orgány nemohou plně zabývat.

Komise má za to, že ze tří uvedených možností by první možnost – pokračovat v současném přístupu a prohlubovat jej – by nebyla dostačující, především s ohledem na to, že by pokrok nadále závisel na dobrovolné dohodě mezi 27 vnitrostátními regulačními orgány, které často mají různé zájmy. Proto by minimálním přístupem, který se pravděpodobně bude při harmonizaci technických otázek nezbytných k dosažení fungujícího přeshraničního obchodu uplatňovat rychle a účinně, byl přístup ERGEG+.

Vzhledem k očekávanému přijetí a provádění formálního rozhodnutí by regulační orgány měly být povzbuzovány k užší spolupráci, aby se tak na základě dobrovolnosti účinněji využily stávající pravomoci.

3.1.3. Průhlednost

K řádnému fungování trhu je průhlednost nepostradatelná. Míra údajů, které poskytují provozovatelé přenosových soustav, se v současné době liší; na některých trzích proto mohou subjekty, které na trhu působí teprve krátce, konkurovat snáze než na jiných. Některé regulační orgány navíc vyžadují od výrobců, aby byli transparentnější, pokud jde o dostupnost výrobní kapacity, což umožňuje předcházet cenovým manipulacím. Je potřeba stanovit minimální požadavky, jež mají dodržovat všechny společnosti v EU, podobné požadavkům přijatým v oblasti telekomunikací¹⁵.

3.1.4. Infrastruktura

Prioritní plán propojení¹⁶ stanoví pět priorit:

- Do roku 2013 stanovení těch oblastí chybějící infrastruktury, kde se tato skutečnost projevuje jako nejpalčivější, a zajištění celoevropské politické podpory k odstranění těchto nedostatků.
- Jmenování čtyř evropských koordinátorů, kteří budou prosazovat čtyři nejnaléhavější prioritní projekty: propojení elektřiny mezi Německem, Polskem a Litvou; propojení na větrnou energii produkovanou na moři v oblasti severní Evropy; propojení elektřiny mezi Francií a Španělskem a plynovod Nabucco z oblasti Kaspického moře do střední Evropy.

¹⁴ Podle předlohy interinstitucionální dohody o vytvoření rámce pro evropské regulační agentury (KOM(2005)59 v konečném znění) může být takový subjekt pověřen zejména úkolem používat normy Společenství na zvláštní případy, mezi něž patří pravomoc přijímat jednotlivá rozhodnutí, jež jsou právně závazná vůči třetím stranám (bod 4).

¹⁵ Směrnice 2002/19/ES Evropského parlamentu a Rady o přístupu k elektronickým komunikacím.

¹⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Prioritní plán propojení, KOM (2006) 846.

- Shoda na období nejvýše pěti let, během nichž musí být dokončeno plánování a schvalování u projektů definovaných jako projekty „v evropském zájmu“ v rámci pokynů pro transevropské energetické sítě.
- Zjištění, zda je zapotřebí navýšit finanční prostředky pro transevropské energetické sítě, obzvláště s cílem usnadnit integraci elektrické energie z obnovitelných zdrojů do distribuční soustavy.
- V rámci Společenství stanovení nového systému a struktury pro provozovatele přenosových soustav s odpovědností za koordinované plánování sítí.

3.1.5. *Bezpečnost sítí*

V souvislosti se zvyšováním spolehlivosti systému pro zásobování elektřinou v EU a předcházení výpadkům vyplývá z nedávné zkušenosti, že je v EU potřeba zavést společné minimální a závazné normy pro bezpečnost sítí. Úkol navrhnout společné minimální bezpečnostní standardy by rovněž měl být svěřen novému systému a nové struktuře Společenství pro provozovatele přenosových soustav. Tyto normy by získaly závazný charakter po schválení energetickými regulační orgány.

3.1.6. *Přiměřenost výroby elektřiny a kapacita dodávek zemního plynu*

V příštích pětadvaceti letech bude v Evropě v souvislosti s výrobou elektřiny potřeba nových investic ve výši 900 miliard EUR. Lze se orientovat na zemní plyn, vzhledem k jeho vysoké účinnosti, ale i v této oblasti bude zapotřebí 150 miliard EUR investic do elektráren spalujících zemní plyn a dodatečných 220 miliard EUR investic do infrastruktury zemního plynu. Hlavní prioritou, pokud jde o zajištění patřičných nových investic, je řádně fungující vnitřní trh s energií, který poskytne správné investiční signály. Navíc je rovněž zapotřebí pozorně sledovat rovnováhu mezi poptávkou a nabídkou, aby bylo možné zjistit možné nedostatky. Toto bude hlavním úkolem nového úřadu observatoře pro dodávky energií (viz níže).

3.1.7. *Energie jako veřejná služba*

Každodenní život občanů v EU se bez energie neobejde. Stávající evropské právní předpisy již nyní vyžadují dodržování závazků veřejné služby. Avšak EU musí jít v boji proti energetické chudobě ještě dále. Komise sestaví chartu odběratelů energií, která bude obsahovat čtyři klíčové cíle:

- pomáhat při vytváření systémů na pomoc nejpotřebnějším občanům v EU, aby se vyrovnali se zvýšeními ceny za energie,
- poskytovat více informací, které mají občané k dispozici, aby si mohli vybrat mezi dodavateli a možnostmi dodávek,
- odstranit administrativní zátěž, mění-li zákazníci dodavatele, a
- chránit zákazníky před nekalými prodejními praktikami.

3.2. Solidarita mezi členskými státy a zabezpečení dodávek ropy, zemního plynu a elektřiny

Existence vnitřního trhu s energií zvyšuje vzájemnou provázanost členských států jak u dodávek elektřiny, tak u zemního plynu. Navzdory cílům, v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů, ropa a zemní plyn budou nadále pokrývat přes polovinu spotřeby energií v EU s tím, že závislost na dovozech bude v obou odvětvích značná (v roce 2030 přes 90 % u ropy a přibližně 80 % u zemního plynu). Výroba elektřiny bude podstatně záviset na zemním plynu. Nedojde-li k technologickému průlomu, ropa bude nadále hrát ústřední úlohu v dopravě. Proto bude pro hospodářství EU nadále zásadně důležité zabezpečení dodávek těchto paliv.

Vztahy EU v oblasti energetiky s tradičními dodavateli zemního plynu z Evropského hospodářského prostoru (EHP), především s Norskem, a mimo něj, s Ruskem a Alžírskem, jsou zavedené. EU je přesvědčena, že se tyto vztahy v budoucnu posílí. Přesto však je nadále důležité, aby EU podporovala rozmanitost s ohledem na zdroje, dodavatele, přepravní trasy a způsoby přepravy. Navíc je nutné zavést účinné mechanismy s cílem zajistit solidaritu mezi členskými státy v případě energetické krize. To je důležité zejména vzhledem ke skutečnosti, že některé členské státy jsou do značné míry nebo zcela závislé na jediném dodavateli zemního plynu.

Energetická bezpečnost by se měla podporovat různými způsoby:

- Je zapotřebí přijmout opatření na pomoc členským státům, jež jsou z velké části závislé na jednom dodavateli zemního plynu, aby dodávky diverzifikovaly. Komise bude sledovat uplatňování nedávno provedené směrnice o zabezpečení dodávek zemního plynu¹⁷ a posoudí její efektivitu. Měly by být vytvořeny projekty na zajištění dodávek zemního plynu z nových oblastí, na vytvoření nových uzlů plynovodů ve střední Evropě a pobaltských zemích, na lepší využití možností strategického ukládání a na usnadnění výstavby nových terminálů kapalného zemního plynu. Měly by se rovněž zjistit možnosti, jak posílit stávající mechanismy solidarity pro případ krize, jako je např. síť korespondentů v oblasti energie či Koordinační skupina pro otázky plynu. Strategické zásoby zemního plynu by navíc napomohly zabezpečení dodávek zemního plynu. Výrazné nové investice do nových úložných kapacit a do kapacity rozvodných sítí, jež by si vyžádalo zlepšení zabezpečení, se budou muset poměřit s náklady pro spotřebitele, které bude tento krok obnášet.
- Strategický systém ropných zásob EU s účinnou koordinací ze strany IEA ve vztahu k zásobám dalších zemí OECD funguje dobře a měl by zůstat zachován. Mohl by se však zlepšit způsob, jakým EU přispívá k tomuto systému. Je třeba posílit požadavky na členské státy, pokud jde o podávání zpráv, měla by se prohloubit analýza dostačující míry zásob a měla by se zlepšit koordinace, pokud IEA vyzve k uvolnění zásob. Komise v roce 2007 provede analýzu těchto otázek.
- Propojovací elektrická vedení (viz bod 3.1.4 výše) a závazné, vymahatelné normy pro spolehlivost budou třetím prvkem tohoto přístupu. Tento prvek napomůže zejména zabývat se problematikou zabezpečení dodávek elektřiny.

¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/67/ES ze dne 26. dubna 2004 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu, Úř. věst. L 127, 29.4.2004, s. 92–96.

3.3. Dlouhodobý závazek na snižování skleníkových plynů a systém EU pro obchodování s emisemi

EU tradičně upřednostňuje využití hospodářských nástrojů k internalizaci vnějších nákladů jako např. umožnit trhu, aby našel způsob co nejučinnější a nákladově výhodné reakce. Konkrétně, ve svém sdělení *Omezení světové změny klimatu na dva stupně Celsia – Politické možnosti EU a světa do roku 2020 a na další období* Komise stanovila, že mechanismus obchodování s emisemi je a musí zůstat klíčovým systémem pro podporu snižování emisí uhlíku a též jak jej učinit základem pro mezinárodní úsilí v boji proti změně klimatu. Komise reviduje systém EU pro obchodování s emisemi s cílem zajistit, aby obchodování s emisemi dosáhlo svého plného potenciálu: To má zásadní význam pro vytváření pobídek k tomu, aby se změnil způsob výroby a využití energie v Evropě.

3.4. Náročný program pro opatření v oblasti energetické účinnosti na úrovni Společenství, na vnitrostátní, místní a mezinárodní úrovni

Energetická účinnost je pro občany EU prvkem evropské energetické politiky, který bezprostředně vnímají. Zlepšená energetická účinnost může zásadně přispět k dosažení udržitelnosti, konkurenceschopnosti a zabezpečení dodávek.

Dne 19. října 2006 Komise přijala akční plán pro energetickou účinnost¹⁸, který obsahuje opatření, díky nimž by EU mohla bezpečně začít plnit klíčový cíl, a to do roku 2020 snížit celkovou spotřebu primární energie o 20 %. Pokud by se jej podařilo naplnit, znamenalo by to, že do roku 2020 by EU spotřebovávala o přibližně 13 % méně energie než dnes, uspořila by 100 miliard EUR a předešlo by se emisím přibližně 780 milionů tun CO₂ každý rok. To však bude vyžadovat značné úsilí, jak pokud jde o změnu chování, tak o dodatečné investice.

Ke klíčovým opatřením patří:

- urychlené uvádění do provozu vozidel pro dopravní účely s účinným využitím paliva, zvýšené využívání veřejné dopravy a zajišťování toho, aby spotřebitelé nesli skutečné náklady za dopravu¹⁹,
- přísnější normy a lepší označování přístrojů,
- rychlé zlepšování energetické účinnosti stávajících budov v EU a úsilí směřující k tomu, aby se nízkoenergetické domy staly normou pro novou výstavbu,
- ucelené využití zdanění s cílem dosáhnout účinnějšího využití energie,
- zlepšování účinnosti výroby, přenosu a distribuce tepla a elektřiny,
- nová mezinárodní dohoda o energetické účinnosti na podporu společného úsilí.

Nová mezinárodní dohoda o energetické účinnosti

¹⁸ Akční plán pro energetickou účinnost: využití potenciálu. KOM(2006)545 ze dne 19. října 2006.

¹⁹ Viz též *Evropa v pohybu – Přezkum Bílé knihy Evropské komise o dopravě z roku 2001 v polovině období*, KOM(2006)314 ze dne 22. června 2006.

Prostřednictvím takové dohody by se mohly spojit OECD a klíčové rozvojové země (jako např. Čína, Indie a Brazílie) a omezit používání produktů, které nesplňují minimální standardy, a odsouhlasit společné přístupy k úsporám energie. EU by mohla v roce 2007 formálně předložit k následnému projednání návrh, který by bylo možné rozvíjet v průběhu hlavní mezinárodní konference k tématu energetické účinnosti v průběhu německého předsednictví skupiny zemí G8. Cílem by mohl být podpis dohody v průběhu olympijských her v Pekingu. Možné úspory energie a snížení emisí CO₂ jsou značné – jen díky zlepšené energetické účinnosti by podle IEA bylo možné omezit současné globální emise CO₂ přibližně o 20 %.

3.5. Dlouhodobější cíl v oblasti energie z obnovitelných zdrojů

V roce 1997 zahájila Evropská unie úsilí ke splnění cíle, podle nějž se do roku 2010 měl oproti roku 1997 zdvojnásobit podíl energií z obnovitelných zdrojů na celkové skladbě zdrojů energie a měl představovat 12 %. Od té doby vzrostla výroba energie z obnovitelných zdrojů o 55 %. Přesto však EU svůj cíl nesplní. Je nepravděpodobné, že by podíl energie z obnovitelných zdrojů do roku 2010 přesáhl 10 %. Hlavním důvodem pro nedodržení dohodnutých cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů – vedle dnešních vyšších nákladů na obnovitelné zdroje energie ve srovnání s „tradičními“ zdroji energie – je skutečnost, že schází soudržný a účinný politický rámec pro celou EU a stabilní dlouhodobý výhled. V důsledku toho jen málo členských států v této oblasti výrazně pokročilo a nebylo dosaženo rozhodující míry, aby výroba energie z obnovitelných zdrojů byla vnímána jako běžná praxe.

K vytvoření věrohodného dlouhodobého výhledu v oblasti energie z obnovitelných zdrojů v EU je zapotřebí zásadní změna, přičemž se za základ pojmu stávající nástroje, především směrnice o elektrické energii z obnovitelných zdrojů. To je při plnění současných cílů²⁰ a k podpoře dalších investic, inovací a pracovních míst nezbytné. Úkolem pro politiku v oblasti obnovitelných zdrojů je nalézt rovnováhu mezi volbou dnes instalovat rozsáhlou kapacitu pro energie z obnovitelných zdrojů a volbou posečkat, až výzkum zítra sníží náklady těchto technologií. K vystižení rovnováhy je zapotřebí vzít v úvahu tyto faktory:

- Dnešní využívání energie z obnovitelných zdrojů je celkově dražší než využívání uhlovodíků, ale rozdíl se zmenšuje – obzvláště pokud se zohlední náklady související se změnou klimatu.
- Úspory z rozsahu mohou snížit náklady za obnovitelné zdroje, to ale v dnešní době vyžaduje značné investice.
- Díky energii z obnovitelných zdrojů se zvyšuje podíl energie vyráběné v EU, diverzifikuje se skladba používaného paliva a zdroje dovozu energie, zvyšuje se podíl energie z politicky stabilních oblastí a jsou vytvářena nová pracovní místa v Evropě; tím vším volba této energie napomáhá zlepšovat zabezpečení dodávek energie EU.
- Z energií z obnovitelných zdrojů pocházejí pouze nízké emise skleníkových plynů, nebo dokonce dané energie k takovým emisím vůbec nevedou; většina z nich pak přináší značné přínosy, pokud jde o kvalitu ovzduší.

²⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Činnosti navazující na zelenou knihu: zpráva o pokroku v oblasti elektrické energie z obnovitelných zdrojů, KOM(2006) 849.

S ohledem na informace získané v průběhu veřejné konzultace a na posouzení dopadů navrhuje Komise ve svém Plánu obnovitelných zdrojů energie²¹ závazný cíl ke **zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů na celkové skladbě zdrojů energie EU z současných necelých 7 % na 20 % do roku 2020**. Cíle pro období po roce 2020 by byly posouzeny s ohledem na technický pokrok.

Jak tohoto cíle dosáhnout?

Ke splnění 20% cíle bude nutné zajistit výrazný nárůst ve všech třech odvětvích energií z obnovitelných zdrojů: elektřina, biopaliva a vytápění a chlazení. Na základě politických rámců vytvořených konkrétními členskými státy však bylo dosaženo výsledků ve všech odvětvích; ty ukazují, jak je takových cílů možné dosáhnout.

Je možné, aby do roku 2020 kryla energie z obnovitelných zdrojů přibližně třetinu spotřeby elektřiny v EU. Z energie větru se dnes pokryje přibližně 20 % poptávky po elektřině v Dánsku, 8 % ve Španělsku a 6 % v Německu. Předpokládá se, že náklady v oblasti dalších nových technologií – fotovoltaické systémy, solární tepelná energie a zdroje využívající energie vln a přílivu – oproti současné vysoké úrovni klesnou.

V oblasti vytápění a chlazení bude muset být pokrok zajištěn několika technologiemi. Švédsko například provozuje přes 185 000 geotermálních tepelných čerpadel. Německo a Rakousko udávají směr v solárním vytápění. Pokud by těchto úrovní dosáhly i ostatní členské státy, podíl energie z obnovitelných zdrojů ve vytápění a chlazení by poskočil na 50 %.

Pokud jde o biopaliva, Švédsko již dosáhlo 4% podílu bioethanolu na trhu s benzínem a Německo dosahuje celosvětově nejvyšších hodnot u bionafty s 6% podílem na trhu s naftou. Podíl biopaliv by do roku 2020 mohl představovat 14 % paliv používaných v dopravě.

Tento 20% cíl je skutečně vysoký a bude vyžadovat značné úsilí ve všech členských státech. Každý členský stát bude k dosažení cíle Unie přispívat s ohledem na vnitrostátní odlišné okolnosti a odlišná východiska, včetně příslušné skladby zdrojů energie. Členské státy by měly mít dostatečně široký prostor k podpoře obnovitelných energií, které nejlépe odpovídají jejich konkrétním možnostem a prioritám. Způsob, kterým členské státy svých cílů dosáhnou, by měl být stanoven v vnitrostátních akčních plánech, které budou oznámeny Komisi. Tyto plány by měly zahrnovat odvětvové cíle a opatření v souladu s dosažením schválených celkových vnitrostátních cílů. Bude potřeba, aby členské státy při skutečném provádění svých plánů stanovily vlastní specifické cíle pro elektřinu, biopaliva, vytápění a chlazení, které Komise ověří, aby se zajistilo plnění celkového cíle. Komise tento systém stanoví v roce 2007 v novém legislativním balíčku týkajícím se obnovitelných zdrojů.

Zvláštním rysem tohoto rámce je potřeba minimálního a koordinovaného rozvoje v oblasti biopaliv v celé EU. Ačkoli jsou dnes biopaliva dražší než jiné energie z obnovitelných zdrojů (a v blízké budoucnosti se to nezmění), představují jediný způsob, jak lze v dalších 15 letech výrazně snížit závislost odvětví dopravy na ropě. Ve svém plánu obnovitelných zdrojů energie a v Hodnotící zprávě o dosaženém pokroku v oblasti biopaliv²² proto Komise navrhuje, aby byl do roku 2020 stanoven závazný minimální cíl pro biopaliva ve výši 10 %

²¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Plán obnovitelných zdrojů energie: Obnovitelné zdroje energie v 21. století; vytváření udržitelné budoucnosti, KOM(2006) 848.

²² Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Hodnotící zpráva o dosaženém pokroku v oblasti biopaliv, KOM (2006) 845.

paliv pro vozidla a aby se zajistilo, že používaná biopaliva mají udržitelnou povahu, což platí pro EU i mimo ni. Je potřeba, aby EU do plnění tohoto cíle zapojila též třetí země a jejich výrobce. Legislativní balíček týkající se obnovitelných zdrojů v roce 2007 bude navíc zahrnovat specifická opatření, jejichž cílem bude usnadnit pronikání na trh jak biopaliv, tak technologií vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů. Komise bude rovněž nadále používat energie z obnovitelných zdrojů dalšími politikami a doprovodnými opatřeními s cílem vytvořit skutečný vnitřní trh s energií z obnovitelných zdrojů v EU a jejich využívání stupňovat.

Kolik to bude stát?

Dosažení 20% podílu energií z obnovitelných zdrojů si v důsledku vyžádá průměrné dodatečné roční náklady okolo 18 miliard EUR – přibližně o 6 % více oproti očekávanému úhrnnému účtu EU za dovoz energií v roce 2020. Zde se však počítá s cenou ropy ve výši 48 USD za barel v roce 2020. Pokud tato cena vzroste na 78 USD za barel, průměrné roční náklady by klesly na 10,6 miliardy EUR. Započte-li se cena uhlíku ve výši nad 20 EUR, dosažení 20% cíle by nestálo o mnoho více než spoléhat na „tradiční“ zdroje energie, zároveň by se však v Evropě vytvořilo mnoho pracovních míst a vznikly by nové evropské společnosti zaměřené na technologický pokrok.

3.6. Evropský strategický plán pro energetické technologie

Před Evropou stojí v oblasti energetických technologií dva klíčové cíle: snížit náklady na čistou energii a zajistit průmyslu EU přední místo v rychle rostoucím odvětví nízkouhlíkových technologií. Ke splnění těchto cílů Komise v roce 2007 předloží Evropský strategický plán pro energetické technologie²³. Tento plán bude vyžadovat dlouhodobý výhled, aby bylo možné splnit dlouhodobý úkol, který spočívá v konkurenceschopném přechodu na systém energie s nízkým obsahem uhlíku:

- Do roku 2020 budou muset technologie umožnit splnění 20% cíle pro obnovitelné zdroje, a to tím, že umožní strmý nárůst podílu méně nákladných energií z obnovitelných zdrojů (včetně biopaliv 2. generace a rozšíření pobřežních zdrojů využívajících energii větru).
- Bude nutné, aby se do roku 2030 elektřina a teplo vyráběly v čím dál tím větší míře z nízkouhlíkových zdrojů a v rozsáhlém měřítku v elektrárnách na fosilní paliva s téměř nulovými emisemi a s technologiemi na zachycování a ukládání CO₂. Bude potřeba, aby se doprava čím dál více orientovala na využití biopaliv 2. generace a vodíkových palivových článků.
- Pro období po roce 2050 by měl být dokončen přechod na nízkouhlíkové technologie v evropském energetickém systému a v celkové evropské skladbě zdrojů energie by mohl být zastoupen značný podíl obnovitelných zdrojů, udržitelného uhlí a zemního plynu, udržitelného vodíku, a pro členské státy, které si to přejí, energie štěpení IV. generace a energie z jaderné syntézy.

Podle tohoto výhledu by Evropa měla být prospívajícím a udržitelným energetickým hospodářstvím, které využívá příležitosti navzdory ohrožením, jež plynou ze změny klimatu

²³ Viz též sdělení Komise: Směřování k Evropskému strategickému plánu pro energetické technologie, KOM(2006) 847.

a z globalizace – hospodářstvím, které si vydobylo světové prvenství v různých oblastech čistých a účinných energetických technologií s nízkými emisemi, které se stane hnací silou prosperity a bude zásadně přispívat k růstu a vytváření pracovních míst. K dosažení tohoto výhledu musí Evropská unie jednat společně a bezodkladně, musí odsouhlasit a provádět Evropský strategický plán pro energetické technologie společně s realistickými zdroji. Podle 7. rámcového programu pro výzkum se v dalších sedmi letech roční výdaje na výzkum v oblasti energií na úrovni EU zvýší o 50 %, ale ani tak se nedosáhne potřebného pokroku. Plán pro technologie musí být náročný; je potřeba, aby lépe koordinoval výdaje na úrovni Společenství a na vnitrostátní úrovni a stanovil jasné cíle s přesným rozplánováním a dílčími etapami. Měl by používat všechny nástroje EU, jež jsou k dispozici, včetně společných technologických iniciativ a Evropského technologického institutu.

Mezi priority takové cílené iniciativy by mohly patřit tyto body:

- energeticky účinnější budovy, spotřebiče, zařízení, průmyslové postupy a dopravní systémy,
- vývoj biopaliv, zejména biopaliv druhé generace, aby se tak staly plně konkurenceschopnou alternativou k uhlovodíkům,
- brzké zajištění konkurenceschopnosti rozsáhlých pobřežních zdrojů využívajících energii větru a příprava půdy pro konkurenceschopnou evropskou supersít využívající tyto zdroje,
- zajištění konkurenceschopnosti fotovoltaické elektřiny za účelem využití solární energie,
- využití technologií palivových článků a vodíku při decentralizované výrobě a dopravě,
- technologie udržitelného uhlí a zemního plynu, obzvláště zachycování a ukládání uhlíku (viz níže),
- EU by si měla zachovat technologický předstih, pokud jde o reaktory pro jaderné štěpení čtvrté generace a budoucí technologie energie z jaderné syntézy, čímž se výrazně zvýší konkurenceschopnost elektřiny vyráběné z jaderné energie, bezpečnost a ochrana příslušných systémů a zmenší se i objem odpadu.

Ke splnění těchto odvětvových cílů by měly být stanoveny konkrétní etapy a zvýšeny výdaje na výzkum v oblasti energií. Komise Evropský strategický plán pro energetické technologie předloží na jarním zasedání Evropské rady v roce 2008.

3.7. Jak v budoucnu dosáhnout využívání fosilních paliv s nízkými emisemi CO₂

Z uhlí a zemního plynu se v EU získává 50 % dodávek elektřiny a je jisté, že budou nadále tvořit důležitou součást naší skladby zdrojů energie. Dlouhodobé zásoby mají proto zásadní význam. Avšak z uhlí pochází přibližně dvakrát více emisí CO₂ než ze zemního plynu. Bude nezbytné u výroby uhlí zajistit mnohem čistší postupy a též omezování emisí CO₂. Vývoj čistého uhlí a zachycování a ukládání uhlíku je pak stěžejní na mezinárodní úrovni: IEA očekává, že do roku 2030 se bude z uhlí vyrábět dvakrát větší objem elektřiny. To by představovalo přibližně 5 miliard tun CO₂, tedy 40 % očekávaného zvýšení globálních emisí CO₂ ve vztahu k energiím. Vedle Evropského strategického plánu pro energetické technologie bude zapotřebí dalších činností na podporu mezinárodního výzkumu a na zachycování a ukládání CO₂.

Chce-li EU zaujímat vedoucí postavení, musí předložit jasný výhled pro zavedení systémů zachycování a ukládání CO₂ v EU, vytvořit příznivý předpisový rámec pro jejich vývoj, více a účinněji investovat do výzkumu, jakož i podniknout kroky na mezinárodní úrovni. V budoucnu bude rovněž zapotřebí začlenit zachycování a ukládání do systému obchodování s emisemi v EU.

Jak Komise uvádí ve svém sdělení o udržitelné výrobě energie²⁴, začne v roce 2007 pracovat na těchto oblastech:

- Navrhnout mechanismus, který do roku 2015 podnítl výstavbu a provozování až 12 rozsáhlých demonstračních provozů s technologií využívající udržitelná fosilní paliva v komerční výrobě elektrické energie v EU²⁵.
- Jasně sdělit, kdy budou muset elektrárny spalující uhlí a zemní plyn instalovat systémy zachycování a ukládání CO₂. Podle současných informací je Komise přesvědčena, že veškeré nové uhelné elektrárny by měly být vybaveny systémy zachycování a ukládání CO₂ do roku 2020 a stávající elektrárny by měly následovat podle tohoto scénáře později. Nyní je příliš brzy na to, aby bylo k této problematice určeno definitivní stanovisko, avšak Komise chová naději, že bude moci předložit neměnné doporučení co nejdříve.

3.8. Budoucnost jaderné energetiky

V současné době pochází přibližně jedna třetina elektřiny a 15 % energie spotřebované v EU z jaderné energetiky, jež je jedním z největších zdrojů energie bez oxidu uhličitého (CO₂) v Evropě. Jaderná energie je jedním ze způsobů, jak v EU omezovat emise CO₂, a pro členské státy, které se k této volbě přihlásí, se bude rovněž pravděpodobně podílet na energetickém scénáři, v jehož rámci budou v nadcházejících desetiletích požadována značná omezení emisí.

Na jaderné energii se méně projevují změny cen paliva – ve srovnání s výrobou při spalování uhlí či zemního plynu, protože uran představuje jen část celkových nákladů na výrobu jaderné elektřiny a pochází ze zdrojů dostačujících na mnoho desetiletí a rozestých po celém světě.

Jak vyplývá z tabulky, která je připojena k tomuto dokumentu a která popisuje výhody a nevýhody různých zdrojů energie, jaderná energie je jedním z nejlevnějších zdrojů energie s nízkým obsahem uhlíku v současné době produkované v EU a rovněž vykazuje poměrně stabilními náklady²⁶. Příští generace jaderných reaktorů by měla tyto náklady ještě dále snížit.

Každý členský stát se musí sám rozhodnout, zda pro výrobu elektřiny využije jadernou energii, či nikoli. Sníží-li se však úroveň využití jaderné energie v EU, je nezbytné, aby toto snížení probíhalo zároveň se zaváděním dalších doplňkových zdrojů energie s nízkým

²⁴ Sdělení Komise: Udržitelná výroba energie z fosilních paliv: Snaha o dosažení nulových emisí do roku 2020, KOM(2006) 843.

²⁵ Evropská technologická platforma elektráren na fosilní paliva s nulovými emisemi (ZEP TP) zahrnuje v klíčových doporučeních svého strategického výzkumného programu přijatého koncem roku 2006 výzvu k tomu, aby bylo v Evropě brzy zavedeno 10–12 integrovaných, rozsáhlých demonstračních projektů elektráren s technologií zachycování a ukládání CO₂.

²⁶ Podle Světové energetické prognózy IEA z roku 2006 by „nové jaderné elektrárny ... mohly vyrábět elektřinu za cenu 4,9 až 5,7 centů USD za kWh [3,9 až 4,5 eurocentů podle směnných kurzů z poloviny listopadu 2006], pokud se předejde stavebním a provozním rizikům“, „díky ceně přibližně 10 USD za tunu emisí CO₂ tak jaderná energie obstojí v konkurenci s uhelnými elektrárnami“.

obsahem uhlíku pro výrobu elektřiny; jinak nebude možné dosáhnout cíle omezení emisí skleníkových plynů a zlepšování zabezpečení dodávek energie.

Při zohlednění současné energetické situace očekává IEA do roku 2030 zvýšení celosvětového využití jaderné energie z 368 GW v roce 2005 na 416 GW. Zachová-li si EU technické prvenství v této oblasti a bude-li je dále rozvíjet, přinese to proto hospodářské výhody.

Jak se uvádí v novém jaderném ukázkovém programu²⁷, na úrovni EU je třeba v souladu s právem Společenství dále rozvíjet nejpokročilejší rámec pro jadernou energii ve členských státech, které si jadernou energii zvolily, při splnění nejvyšších norem bezpečnosti, ochrany a nešíření podle Smlouvy o Euratomu. Jaderná energie však rovněž představuje důležitou problematiku odpadu a vyřazování z provozu, proto by se nakládáním s jadernými odpady a vyřazováním z provozu mělo Společenství v budoucnu rovněž zabývat. EU by také měla pokračovat v úsilí k zajištění toho, aby takové vysoké standardy byly dodržovány mezinárodně. S cílem pokročit v této oblasti navrhuje Komise vytvoření skupiny EU na vysoké úrovni pro jadernou bezpečnost a ochranu s pověřením postupně rozvíjet společné porozumění a popřípadě vytvářet dodatečné evropské předpisy o jaderné ochraně a bezpečnosti.

3.9. Mezinárodní energetická politika aktivně hájící zájmy Evropy

EU svých cílů v oblasti energie a změny klimatu nemůže dosáhnout sama. V budoucnu se EU bude podílet na nových emisích CO₂ pouze z 15 %. Do roku 2030 pak EU bude díky novým cílům spotřebovat necelých 10 % celosvětové energie. Úkoly v oblasti zabezpečení dodávek energie a změny klimatu tak nemůže vyřešit ES samo nebo jeho samostatně jednající členské státy. K zajištění konkurenceschopné, udržitelné a zabezpečené energie je potřeba spolupracovat jak s vyspělými, tak rozvojovými zeměmi, se spotřebiteli energií a výrobci.

EU a členské státy musejí prosazovat tyto cíle společně a pomocí účinného partnerství je převádět do srozumitelné vnější politiky. Energie se samozřejmě musí stát ústřední součástí všech vnějších vztahů EU; má zásadní význam pro geopolitickou bezpečnost, hospodářskou stabilitu, rozvoj v sociální oblasti a pro mezinárodní úsilí v boji proti změně klimatu. EU proto musí rozvíjet fungující vztahy v energetice se všemi svými mezinárodními partnery, na základě vzájemné důvěry, spolupráce a vzájemné provázanosti. To obnáší zeměpisné rozšíření vztahů a jejich prohloubení na základě dohod obsahujících podstatná energetická ustanovení.

Evropská rada schválila výhled pro dlouhodobý vnější energetický rámec, stanovený společně Komisí a Radou²⁸, a dohodla se na vytvoření sítě korespondentů v oblasti energetické bezpečnosti, jež zajistí systém včasného varování a zvýší reakční možnosti EU v době vnějších tlaků, pokud jde o energetickou bezpečnost.

EU již nyní zastává při jednáních o mezinárodních dohodách společné stanovisko, především v oblasti obchodu. Ke stanovení právně závazných závazků lze účinněji používat stávající a budoucí mezinárodní dohody, ať už dvoustranné, nebo s několika zeměmi zároveň. Ty

²⁷ Předloha jaderného ukázkového programu, KOM(2006) 844.

²⁸ Dokument Evropské komise / vysokého představitele: *Vnější politika pro zajištění energetických zájmů Evropy*, červen 2006, S160/06; na dokument navázalo sdělení Vnější vztahy v oblasti energie – od zásad k opatřením, KOM(2006)590 v konečném znění.

mohou být rozšířeny na vzájemnou liberalizaci obchodních podmínek a investic do trhů, odkud dodávky přicházejí, i kam směřují, a na poskytování přístupu k rozvodným sítím pro země podél tranzitních a přepravních řetězců. Lze je též využívat k podpoře mezinárodního obchodu s biopalivy vyráběnými udržitelným způsobem nebo s ekologickým zbožím nebo k mezinárodní tvorbě cen u emisí uhlíku.

EU proto nyní musí tyto zásady převést do podoby skutečných kroků. Prvním krokem ke společnému prosazování uvedených cílů je stanovit jasné cíle a prostředky k účinné koordinaci. Jako celkový rámec pro časté rozhovory o vnějších energetických otázkách v orgánech EU budou sloužit pravidelné strategické přezkumy energetiky. V příštích třech letech je třeba pomoci účinné vnější energetické politiky EU prosazovat tyto priority:

- ES a jeho členské státy by měly udávat směr při vytváření mezinárodních dohod, včetně budoucnosti Smlouvy o energetické chartě a klimatického režimu po roce 2012.
- Pro evropskou bezpečnost a stabilitu jsou stěžejní energetické vztahy EU s jejími sousedy. EU by se měla zaměřit na vytvoření rozsáhlé sítě zemí obklopujících EU, jež by jednala na základě společných pravidel a zásad vyplývajících z energetické politiky EU.
- Zlepšení vztahů s našimi vnějšími dodavateli energie, další rozvoj ucelených partnerství na základě vzájemného zájmu, průhlednosti, předvídatelnosti a vzájemnosti.
- Nadále rozvíjet užší vztahy v oblasti energie s jinými hlavními spotřebiteli, zejména prostřednictvím IEA a G8 nebo prostřednictvím intenzivnější dvoustranné spolupráce.
- Větší využití finančních nástrojů prostřednictvím posílené spolupráce s EIB a EBOR a zřízení investičního fondu sousedství s cílem posílit energetickou bezpečnost EU.
- Zlepšit podmínky pro investice do mezinárodních projektů, například úsilí o zřetelně definovaný a průhledný právní rámec a jmenování evropských koordinátorů, kteří by zastupovali zájmy EU v klíčových mezinárodních projektech.
- Podporovat nešíření, jadernou bezpečnost a ochranu, zejména posílením spolupráce s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii.

Podrobnosti o současném prosazování těchto cílů, které byly předmětem podrobných jednání Evropské rady na vrcholné schůzce v Lahti a na zasedání Evropské rady v prosinci 2006, jsou uvedeny v příloze tohoto přezkumu. Komise se však navíc domnívá, že by se nyní měly prosazovat dvě další prioritní činnosti:

- Ucelené energetické partnerství Afrika–Evropa. Význam Afriky jako dodavatele energie v poslední době výrazně vzrostl, ale stále disponuje ještě větším potenciálem. Dialog by měl zahrnovat zabezpečení dodávek, předávání technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, udržitelné využívání zdrojů, průhlednost trhů s energií a řádnou správu věcí veřejných. Dialog je třeba zahájit uspořádáním společné události / akce na nejvyšší úrovni.
- Mezinárodní dohoda o energetické účinnosti, jak již bylo uvedeno výše.

3.9.1. *Integrace evropské energetické politiky a rozvojové politiky: všeobecně prospěšný proces*

Vysoké ceny energií mají obzvláště nepříznivý dopad v rozvojových zemích. Zatímco pro několik málo rozvojových zemí mohou být přínosem jako pro výrobce, u jiných mohou zvýšené náklady za dovozy energií přesáhnout míru rozvojové pomoci²⁹. Afrika a další rozvojové oblasti má – jako Evropa – zásadní zájem na tom, aby učinila rázný pokrok v diverzifikaci a energetické účinnosti – takto by bylo možné výrazně přispět k rozvojovým cílům tisíciletí. EU proto usiluje o podporu rozvojových zemí prosazováním udržitelných a zabezpečených dodávek energie a jejího udržitelného a zabezpečeného využití.

Ke splnění uvedeného závazku by se EU měla zaměřit na poskytování dostupných, spolehlivých a udržitelných energetických služeb chudým, především z obnovitelných zdrojů, jakož i na vývoj čistých a účinných technologií pro výrobu ropy a zemního plynu. Afrika skýtá jedinečnou příležitost k instalaci technologií pro energii z obnovitelných zdrojů konkurenceschopným způsobem. Může pominout fázi, kdy se staví nákladné přenosové soustavy, a přejít rovnou k nové generaci čistých, místních nízkouhlíkových zdrojů energie a technologií – jak se již stalo u mobilní telekomunikace. To je příležitost zvyšovat podíl čisté energie z obnovitelných zdrojů a elektrifikovat jednu z nejchudších oblastí na světě; tato příležitost může přinést skutečný prospěch všem zúčastněným. Bude zapotřebí zvláštního úsilí v oblasti subsaharské Afriky, kde přístup k elektřině je nejnižší úrovní na světě.

EU rovněž umocní různé nástroje, které má pro tento účel k dispozici: 10. Evropský rozvojový fond, partnerství mezi EU a Afrikou v oblasti infrastruktury, které se zabývá regionálními projekty výroby a přenosu elektřiny, energetická zařízení EU-AKT a program ES COOPENER s návazným programem, jakož i program EUROSOLAR pro Latinskou Ameriku.

3.10. **Účinné monitorování a podávání zpráv**

Sledování, průhlednost a podávání zpráv budou základními prvky v postupném vývoji účinné evropské energetické politiky. Komise navrhuje vytvořit **úřad observatoře pro dodávky energií** v rámci generálního ředitelství pro energetiku a dopravu. Tento úřad by měl vykonávat ústřední funkce, pokud jde o energetickou poptávku Evropy a dodávky energií; měl by především zvyšovat průhlednost ohledně budoucích investičních potřeb v EU v oblasti elektrárenské a plynárenské infrastruktury a výrobních zařízení a prostřednictvím srovnávacího hodnocení a výměn osvědčených postupů napomáhat úspěchu členských států v tom, aby se skladba zdrojů energie vyvíjela způsobem, který bude účinně přispívat k energetickým cílům EU.

Komise stanoví konkrétní oblasti odpovědnosti observatoře a v roce 2007 navrhne právní základ pro financování jejích činností. Při tom přezkoumá a zjednoduší stávající údaje související s energií a závazky Komise a členských států, pokud jde o podávání zpráv.

²⁹ 137 miliard USD ročně pro dovozce ropy v rozvojových zemích oproti oficiální rozvojové pomoci ve výši 84 miliard USD v roce 2005 bez dalšího odpuštění dluhu. Viz *Dopad cenových šoků u ropy na země Afriky: hlavní faktory a možnosti politiky. Případ zemí dovážejících ropu*. Zpráva ESMAP, 308/05, Světová banka, srpen 2005.

4. NÁVAZNÉ KROKY

Tento strategický přezkum stanovil soubor politik, který je zapotřebí k dosažení cílů udržitelné, zabezpečené a konkurenceschopné energie. Prvním krokem je zajistit jasná rozhodnutí Evropské rady a Evropského parlamentu ke strategickému přístupu, akční plán s cílem umožnit EU dosažení náročných, široce pojatých a dlouhodobých cílů. Budoucí strategické přezkumy mohou napomoci EU upřesnit a aktualizovat svůj akční plán tak, aby zohledňoval změny – nejzřetelněji v oblasti technického pokroku a společných mezinárodních kroků v boji proti změně klimatu. Snahu o snižování emisí v Evropě a na celém světě nelze od evropské energetické politiky oddělit.

Uspěje-li EU při plnění specifických cílů navrhovaných ve věci energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů, napomohlo by jí to ke splnění snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020 o 20 % a představovalo by to odrazový můstek k dosažení výrazných snížení, pokud jde o cíle do roku 2050. Rozhodné jednání v této chvíli přinese pokrok na poli stabilizace naší závislosti na dovozech, včasné investice, nová pracovní místa a technologické prvenství pro Evropu v oblasti nízkouhlíkových technologií. **EU by tak jako první vykročila k nové globální průmyslové revoluci.**

Komise proto vyzývá Evropskou radu a Parlament, aby:

- schválily cíl EU při mezinárodních vyjednáváních omezit do roku 2020 emise skleníkových plynů ve vyspělých zemích o 30 % ve srovnání s rokem 1990,
- již nyní schválily závazek EU dosáhnout do roku 2020 v každém případě alespoň 20% snížení emisí skleníkových plynů ve srovnání s rokem 1990,
- potvrdily, že je nezbytné prosazovat dodatečná opatření k tomu, aby se možné přínosy **vnitřního trhu s elektřinou a zemním plynem** staly skutečností pro všechny občany a podniky v EU, a zejména prostřednictvím těchto kroků:
 - Závazek k dalšímu oddělování sítí s cílem zajistit větší hospodářskou soutěž, zvýšení investic a širší volbu pro uživatele energie, a to prostřednictvím oddělování vlastnictví sítí nebo prostřednictvím plně nezávislého provozovatele systému. Na základě poznatků má Komise za to, že oddělování vlastnictví je nejúčinnějším prostředkem k tomu, aby uživatelé energie měli volbu, a k povzbuzení investic. Na základě závěrů Evropské rady ze dne 9. března a stanoviska Evropského parlamentu Komise brzy předloží příslušný legislativní návrh.
 - Zajištění účinných nařízení / účinné regulace v každém členském státě pomocí harmonizace pravomocí a zajištění nezávislosti energetických regulačních orgánů na základě největšího společného jmenovatele v EU a pomocí pověření regulačních orgánů úkolem rozvíjet vnitřní trh s energií, jakož i vnitrostátní trhy.
 - Urychlení harmonizace technických norem nezbytných k tomu, aby přeshraniční obchod účinně fungoval, a podpora evropského trhu zřízením nového společného subjektu na úrovni EU, nebo alespoň prostřednictvím evropské sítě nezávislých regulačních orgánů, která by musela náležitě zohlednit evropské zájmy a počítat s odpovídajícím zapojením Komise.

- V roce 2007 stanovení nového systému a struktury pro provozovatele přenosových soustav, které by byly odpovědné za koordinované plánování sítí, podávání zpráv vnitrostátním regulačním orgánům a Komisi. Měly by mít rovněž za úkol navrhovat minimální normy pro bezpečnost sítí, u nichž by po schválení regulačními orgány a Komisí byla navržena právní závaznost.
- Schválení toho, aby Komise v roce 2007 předložila minimální normy průhlednosti.
- Příznivý přístup k nové chartě odběratelů energií.
- Další pokrok ve výstavbě hlavních nových propojovacích vedení. Potvrzení potřeby jmenovat evropské koordinátory, kteří se budou zabývat nejproblematičtějšími prioritními projekty, a výzva Komisi, aby v roce 2007 předložila formální legislativní návrh vymezující nejvýše pětileté období, během něhož musejí být dokončeny postupy plánování a schvalování pro projekty evropského zájmu.
- Schválení potřeby pokročit dále v zajišťování solidarity mezi členskými státy v případě energetické krize nebo výpadků v dodávkách. Za tímto účelem je nutné uplatnit účinné mechanismy. Příznivý přístup k záměru Komise v roce 2007 předložit sdělení o strategických zásobách, případně s posílenými opatřeními.
- Zdůraznění priority, že EU posiluje své úsilí vyvolat na celosvětové úrovni konkrétní kroky k boji proti změně klimatu. Příznivý přístup k záměru Komise využít všech příležitostí dvoustranných a mnohostranných mezinárodních jednání k tomu, aby byl podpořen boj proti změně klimatu, koordinovat energetické politiky a posílit spolupráci v oblasti čistých technologií.
- Schválení cíle do roku 2020 hospodárností uspořit 20 % spotřeby energie EU, jak je uvedeno v akčním plánu Komise pro energetickou účinnost, a příznivý přístup k záměru Komise na rozsáhlé uvedení konkrétních opatření k uskutečnění těchto cílů, a to zejména:
 - stanovit a pravidelně aktualizovat požadavky na minimální účinnost pro elektrická zařízení,
 - dále uplatňovat úspory energie v budovách, přičemž se užije a rozvine rámec daný směrnicí o energetické účinnosti budov,
 - využívat značný potenciál energetické účinnosti v dopravě za pomoci řady opatření, případně včetně právních předpisů,
 - zlepšovat chování všech spotřebitelů energie v oblasti účinného využívání energie a jejich úspor, a to i prostřednictvím demonstrací přínosů plynoucích z dostupných technologií účinného využívání energie a z odpovídajícího chování,
 - pokračovat ve zlepšování účinnosti při výrobě energie, zejména podporou vysoce účinných technologií pro kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie.
- Schválení závazných cílů pro podíl energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020 ve výši 20 % z celkové spotřeby energie v EU a minimálního podílu biopaliv ve výši 10 %. Výzva

pro Komisi, aby předložila novou směrnici k uskutečnění uvedených cílů v průběhu roku 2007, přičemž se upřesní vnitrostátní cíle a postup pro vytváření vnitrostátních akčních plánů k jejich splnění.

- Schválení potřeby náročného a cíleného Evropského strategického plánu pro energetické technologie a příznivý přístup k záměru Komise formálně takový plán navrhnout v roce 2007.
- Potvrzení priority, že je potřeba jasně sdělit, kdy budou muset elektrárny v EU spalující uhlí a zemní plyn instalovat systémy zachycování a ukládání CO₂, a vytvoření mechanismu, který do roku 2015 podnítl výstavbu a provozování až 12 rozsáhlých demonstračních provozů s technologií využívající udržitelná fosilní paliva v komerční výrobě elektrické energie v EU.
- Příznivý přístup k záměru Komise vytvořit skupinu EU na vysoké úrovni pro jadernou bezpečnost a ochranu s pověřením postupně rozvíjet společné porozumění a popřípadě vytvářet dodatečné evropské předpisy o jaderné ochraně a bezpečnosti, na podporu úsilí členských států, jež dle vlastního rozhodnutí budou nadále využívat jadernou energii.
- Potvrzení významu společného přístupu k mezinárodním energetickým otázkám. Vedle potřeby ihned uplatňovat v praxi závěry týkající se této otázky vyplývající z vrcholné schůzky v Lahti a zasedání Evropské rady v prosinci 2006 tyto body: i) schválení návrhu na ucelené energetické partnerství Afrika–Evropa a příznivý přístup k iniciativě Komise zahájit toto partnerství uspořádáním společné události / akce na nejvyšší úrovni v roce 2007 a ii) příznivý přístup k cíli uzavřít mezinárodní dohodu o energetické účinnosti a záměru Komise předložit základ takové dohody Radě a Parlamentu k posouzení v prvních měsících roku 2007.
- Využití mezinárodních jednání k povzbuzení udržitelných metod výroby a k podpoře mezinárodního obchodu s ekologickým a energeticky účinným zbožím a ekologickými a energeticky účinnými službami.
- Příznivý přístup k záměru Komise každé dva roky předkládat nový strategický přezkum energetiky a v roce 2007 navrhnout formální právní základ pro financování práce úřadu observatoře pro dodávky energií v rámci Komise s cílem koordinovat a zlepšovat průhlednost trhů EU s energií.

Příloha 1: Mezinárodní politické priority EU v oblasti energetiky

Příloha 2: Výhody a nevýhody různých zdrojů elektrické energie na základě současných cen ropy, zemního plynu a uhlí

Příloha 3: Výhody a nevýhody různých zdrojů energie pro vytápění

Příloha 4: Výhody a nevýhody různých zdrojů energie pro silniční dopravu

Zdroje číselných údajů uvedených v přílohách lze nalézt v pracovním dokumentu útvarů Komise: Údaje EU o energetické politice³⁰.

³⁰ SEK(2007)12, internetová stránka: http://ec.europa.eu/energy/energy_policy/index_en.htm

Příloha 1

Mezinárodní politické priority EU v oblasti energetiky

Priority, které budou sledovány v zahraniční politice EU v oblasti energetiky, jsou:

- Prosazování mezinárodních dohod, včetně klimatického režimu po roce 2012, rozšíření obchodování s emisemi na partnery na celém světě, budoucnost Smlouvy o energetické chartě a rozvoj a zavádění čistých technologií a technologií energie z obnovitelných zdrojů. To znamená zvýšení koordinace mezi EU a členskými státy na mezinárodních fórech a zlepšení spolupráce s Mezinárodní agenturou pro energii. EU se rovněž zapojí do multilaterálních iniciativ, jako je Celosvětové partnerství pro snižování spalování zemního plynu Světové banky (*World Bank Global Gas Flaring Reduction Partnership*) a iniciativa ohledně transparentnosti těžebního průmyslu (*Extractive Industries Transparency Initiative*). Za účelem posílení další soudržnosti by měla EU rovněž usilovat o případné členství v příslušných mezinárodních organizacích.
- Vytváření vztahů v oblasti energetiky se sousedy EU, navázání na poslední návrh Komise na posílení Evropské politiky sousedství (*European Neighbourhood Policy – ENP*)³¹ rovněž v oblasti energetiky, z dlouhodobého hlediska s možností smlouvy mezi EU-ENP v oblasti energetiky se všemi našimi sousedy. Smlouva o energetickém společenství již funguje jako základ pro vznikající regionální trh s energií a mělo by se usilovat o její postupné rozšiřování za hranice EU a západní Balkán tak, aby se do ní začlenily sousední země jako Moldavsko, Norsko, Turecko a Ukrajina. Je třeba rozvíjet posílené vztahy v oblasti energetiky s Egyptem a jinými dodavatelskými a tranzitními zeměmi Mašreku/Maghrebu a rovněž s Libyí. Jak Norsko, tak Alžírsko si zasluhují zvláštní pozornost a individuálně přizpůsobené vztahy.
- Snížení rizika možných výpadků dodávek nebo fyzického zničení kritické infrastruktury v energetice za hranicemi EU výměnou osvědčených postupů se všemi příslušnými partnery EU a mezinárodními organizacemi založených na opatřeních pro vnitřní infrastrukturu uvedených v nedávném sdělení Komise o Evropském programu na ochranu kritické infrastruktury.
- Posílení vztahů s Ruskem sjednáním nové propracované komplexní rámcové dohody, včetně plnohodnotného partnerství v oblasti energetiky výhodného pro obě strany, která vytvoří podmínky potřebné pro nové investice. Měla by zdůrazňovat vzájemné dlouhodobé výhody jak pro Rusko, tak pro EU a měla by být založena na tržních principech a na principech vyplývajících ze Smlouvy o energetické chartě a návrhu protokolu o tranzitu.
- Prohloubení dialogu a vztahů s klíčovými výrobci energie a tranzitními zeměmi, ať už prostřednictvím OPEC a Rady pro spolupráci v Perském zálivu, nebo úplným provedením memoranda o porozumění s Ázerbájdžánem a Kazachstánem a vytvořením nových vazeb s jinými významnými výrobci se střední Asie, jako je Turkmenistán a Uzbekistán. Kromě toho je nezbytnou nutností usnadnit přepravu kaspických energetických zdrojů do EU. Komise rovněž na jaře roku 2007 předloží sdělení o spolupráci s Radou pro Černé moře. Aby mohla být zeměpisná diverzifikace dodávek energie do EU co největší, měl by se

³¹ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o posílení evropské politiky sousedství, KOM(2006) 726 v konečném znění ze dne 4. 12. 2006.

tento aspekt strategie rozšířit na oblasti, jako je Latinská Amerika a Karibik. S ohledem na nové zdroje energie by se měl rozvíjet dialog s Brazílií o biopalivech a v roce 2007 by se měla uspořádat mezinárodní konference o biopalivech.

- Rozvoj nového partnerství v oblasti energetiky mezi Afrikou a Evropou. Význam Afriky jakožto dodavatele energie stále narůstá, takže je třeba utvářet vztahy prostřednictvím intenzivního dialogu, během nějž se projednají otázky, jako je bezpečnost dodávek, převod technologií v oblasti obnovitelné energie, udržitelné využívání zdrojů, transparentnost trhů s energií a ohled na řádnou správu. Dialog by měl být zahájen prostřednictvím společné akce na nejvyšší úrovni.
- Posilování vztahů s dalšími hlavními spotřebiteli energie. Vztahy s partnery, jako jsou Spojené státy americké, by se měly nadále zaměřovat na oblasti, jakými jsou podpora otevřených a konkurenceschopných světových trhů s energií, energetická účinnost, spolupráce v oblasti právních předpisů a výzkum. Měla by se rovněž rozvíjet opatření, která již byla přijata ohledně Číny, a zaměřit se na vyspělé čisté uhelné technologie k dosažení téměř nulových emisí a rovněž na energetickou účinnost, úspory a obnovitelné zdroje energie. Podobný přístup by se měl používat vůči Indii.
- Podporování ochrany před nekontrolovatelnými šířením, jaderné bezpečnosti a záruk, zejména posílením spolupráce s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii a pomocí nového nástroje pro jadernou bezpečnost.

Pro sledování uvedených cílů je třeba nově definovat vztahy s těmito partnery a postavit energetiku do centra zájmu. Kromě podpory cílů EU v oblasti energetiky prostřednictvím dialogu a mezinárodních jednání by měla být za účelem dosažení optimálního účinku použita řada nástrojů, která má EU k dispozici:

- Při obchodních jednáních již EU vystupuje jako jediný subjekt a její kompetence jsou jasně stanoveny. Mezinárodní obchodní a investiční dohody, uzavřené na dvojstranném základě nebo s několika zeměmi zároveň, mohou být používány účinněji tak, aby se staly základem pro zavedení právně závazných nástrojů. Mohou pomoci při vytváření podmínek nezbytných pro vyšší investice, udržitelnější výrobu a hospodářskou soutěž. Vyzbrojena správnými nástroji a pověřeními bude EU například moci lépe uskutečňovat vzájemnou liberalizaci investic a obchodních podmínek na navazujících a sousedních trzích a rovněž případný přístup k plynovodům. Totéž se týká podpory tvorby cen emisí uhlíku nebo obchodu s biopalivy.
- Prostřednictvím spolupráce s EIB a EBRD mohou být za použití finančních nástrojů financovány konkrétní akce, jako jsou tak důležité projekty typu transkaspického energetického koridoru nebo projekty zemí subsaharské Afriky, Maghrebu a EU. Projekty v oblasti energetiky by mohly být důležitým prvkem v navrhovaném investičním fondu sousedství, který by měl přinést čtyřnásobek až pětinašobek částky, která je k dispozici v rámci nástroje evropské politiky sousedství.
- Podpora lepších podmínek pro investice do mezinárodních projektů s jasně definovaným a transparentním právním rámcem a s podporou evropských koordinátorů. Nejprve by měl být jmenován evropský spolukoordinátor pro plynovod Nabucco z Kaspické pánve do Rakouska a Maďarska. Pro budoucnost existují další možnosti, které by mohly spočívat ve jmenování spolukoordinátorů pro projekty zaměřené na dodávky energie od takových partnerů, jako Turecka, střední Asie a severní Afriky.

Příloha 2: Výhody a nevýhody různých zdrojů elektrické energie

Zdroje energie	Technologie na základě nákladů na odhadu	Náklady za rok 2005 (EUR / MWh)	Předpokládané náklady 2030 (EUR / MWh s 20–30 EUR/t CO ₂)	Emise skleníkových plynů (kg ekv. CO ₂ /MWh)	Závislost EU–27 na dovozu		Účinnost	Citlivost cen paliv	Zjištěné zásoby / Roční výroba
		Zdroj IEA			2005	2030			
Zemní plyn	Plynová turbína s otevřeným cyklem	45 – 70	55 – 85	440	57%	84%	40%	velmi vysoká	64 let
	CCGT (plynová turbína s kombinovaným cyklem)	35 – 45	40 – 55	400			50%	velmi vysoká	
Ropa	Vznětový motor	70 – 80	80 – 95	550	82%	93%	30%	velmi vysoká	42 let
Uhlí	PF (práškové uhlí s odsířením kouřových plynů)	30 – 40	45 – 60	800	39%	59%	40–45%	střední	155 let
	CFBC (cirkulační fluidní spalování)	35 – 45	50 – 65	800			40–45%	střední	
	IGCC (integrované zplyňování uhlí)	40 – 50	55 – 70	750			48%	střední	
Jaderný	Lehkvodní reaktor	40 – 45	40 – 45	15	téměř 100 % pro uranovou rudu		33%	nízká	Priměřené zásoby: 85 let
Biomasa	Závod na výrobu energie z biomasy	25 – 85	25 – 75	30	žádná		30 – 60%	střední	obnovitelné
Větr	pevninský	35 – 175	28 – 170	30			95–98%	žádná	
		35 – 110	28 – 80				10		
	pobřežní	50 – 170	50 – 150	95–98%					
Vodní	Velká	25 – 95	25 – 90	20			95–98%		
	Malá (<10 MW)	45 – 90	40 – 80	5	95–98%				
Solární	Fotovoltaická	140 – 430	55 – 260	260	/				

Příloha 3: Výhody a nevýhody různých zdrojů energie pro vytápění

Zdroje energie		Podíl na trhu EU-25 podle zdroje energie	Tržní cena (EUR/toe)	Náklady na životní cyklus (EUR/toe)	Emise skleníkových plynů (t ekv. CO ₂ /toe)	Závislost EU-27 na dovozu	
						2005	2030
Fosilní paliva	Topný plynový olej	20%	525 (0,45 EUR /l)	300–1300	3,1	82%	93%
	Zemní plyn	33%	230 – 340 (20–30 EUR/MWh)		2,1	57%	84%
	Uhlí	1,8%	70 (100 EUR/tce)		4	39%	59%
Biomasa	Dřevěné třísky	5,7%	280	545–1300	0,4	0	?
	Pelety		540	630–1300	0,4	0	?
Elektrická energie		31%	550 – 660 (50–60 EUR/MWh)	550 – 660	0 to 12	<1%	?
Solární		0,2%	/	680–2320	velmi nízké	0	0
Geotermální		0,4%	/	230–1450	velmi nízké	0	0

Příloha 4: Výhody a nevýhody různých zdrojů energie pro silniční dopravu

	Tržní cena (EUR/toe)	Emise CO ₂ (t ekv. CO ₂ /toe) ³²	Závislost na dovozu	
			2005	2030
Benzín a nafta	398–582 ³³	3,6–3,7	82%	93%
Zemní plyn	230–340 (Pozn.: vyžaduje speciálně přizpůsobené vozidlo a specifickou distribuční soustavu)	3,0	57%	84%
Domácí biopalivo	609–742	1,9–2,4	0%	0%
Bioethanol z tropů	327–540	0,4	100%	100%
Biopalivo druhé generace	898–1 109	0,3–0,9	/	15%

³² Číselné údaje pro biopaliva jsou založena na nejlevnějších výrobních technikách.

³³ Za předpokladu ceny ropy 48 \$ za barel a 70 \$ za barel.